

Ἀπὸ τὴν μίνησιν τῶν Ἰδεῶν

ΣΥΝΟΔΟΣ ΟΜΑΔΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΕΠΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΗΣ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗΣ

Τοῦ κ. ΜΙΧΑΗΛ Α. ΓΚΕΒΕΤΣΗ

1. Εἰσαγωγή

Κατὰ τὴν Σύνοδον τῶν Εὐρωπαϊκῶν Στατιστικῶν, ἥτις ἔλαβε χώραν εἰς τὸ ἐν Γενεύῃ Palais des Nations τὸν Ἰούνιον 1967, ἀπεφασίσθη ἡ σύγκλησις τῆς Ὁμάδος Ἐργασίας ἐπὶ τῆς Στατιστικῆς Βιομηχανίας, εἰς πέμπτην αὐτῆς Σύνοδον, πρὸς ἐξέτασιν διαφόρων θεμάτων καὶ λήψιν ἀποφάσεων περὶ τῶν μεθόδων διεξαγωγῆς ἐρευνῶν πρὸς συλλογὴν στοιχείων ἐκ τῶν κλάδων τῆς Βιομηχανίας, Βιοτεχνίας, Ὀρυχείων καὶ Ἡλεκτρισμοῦ. Ἡ Γραμματεία τῆς Οἰκονομικῆς Ἐπιτροπῆς διὰ τὴν Εὐρώπην, βάσει τῆς ὡς ἄνω ἀποφάσεως συνεκάλεσε τὴν Ὁμάδα Ἐργασίας ἐν Γενεύῃ, ἐξ ἐκπροσώπων Στατιστικῶν Ὑπηρεσιῶν τῆς Εὐρώπης καὶ Διεθνῶν Ὄργανισμῶν, διὰ τὸ χρονικὸν διάστημα ἀπὸ 4ης ἕως 8ης Δεκεμβρίου 1967.

Ἐκπρόσωπος τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος ὤρισθη ὁ καθηγητὴς κ. Κλαύδιος Β. Μπανταλούκας, ὑπὸ τὴν δευτέραν ιδιότητά του ὡς Ἀναπληρωτοῦ Γενικοῦ Διευθυντοῦ τῆς Ὑπηρεσίας ταύτης.

Εἰς τὴν ἐν λόγω Σύνοδον τῆς Ὁμάδος Ἐργασίας ἔλαβον μέρος, ἐπίσης, ἀντιπρόσωποι τῶν κάτωθι χωρῶν: Αὐστρίας, Βελγίου, Βουλγαρίας, Γαλλίας, Δυτικῆς Γερμανίας, Δανίας, Ἑλβετίας, Η.Π.Α., Ἰρλανδίας, Ἰταλίας, Μεγάλης Βρετανίας, Νορβηγίας, Ὀλλανδίας, Οὐγγαρίας, Πολωνίας, Ρωσίας, Σουηδίας καὶ Τσεχοσλοβακίας. Ἐπίσης παρίσταντο ἐκπρόσωποι: τῆς Διεθνοῦς Ὄργανώσεως Ἐργασίας τοῦ Ο.Ο.Σ.Α. καὶ τῆς Ε.Ο.Κ. Ἐξεπροσωποῦντο δηλαδὴ εἰς τὴν Σύνοδον 19 ἐν ὄλῳ Χῶραι καὶ 3 Διεθνεῖς Ὄργανισμοί.

2. Θέματα τῆς Ὁμάδος Ἐργασίας

Συμφώνως πρὸς τὴν διὰ τῆς προσκλήσεως διαβιβασθεῖσαν ἡμερησίαν διάταξιν ἐργασιῶν, ἡ Ὁμάς ἠσχολήθη μὲ τὴν διατύπωσιν ἐνὸς συστήματος κανόνων καὶ ὀρισμῶν, διὰ τὴν ὁμοίομορφον συγκέντρωσιν στοιχείων ἐπὶ τῆς δραστηριότητος τῆς Βιομηχανίας καὶ Ὀρυχείων, ὡς καὶ τὴν ἐπεξεργασίαν καὶ δημοσιεῖσιν τούτων πρὸς ἐξασφάλισιν βασικῶν στοιχείων, συγκρισίμων διαχρονικῶς καὶ διαχωρικῶς.

Πρὸς διευκόλυνσιν τῶν συζητήσεων, τὸ Στατιστικὸν Γραφεῖον τοῦ Ο.Η.Ε. εἶχε καταρτίσει σχέδιον συστάσεων. Τοῦτο εἶχε διανεμηθῆ ἑγκαίρως εἰς τὰς Χώρας ὑπὸ τὸν τίτλον «International Recommendations for a System of Industrial Statistics». Ὑπ' ὄψιν τῶν μελῶν τῆς Ὁμάδος ἐτέθησαν ἐπίσης καὶ 3 πίνακες, καταρτισθέντες παρὰ τοῦ αὐτοῦ Γραφείου, εἰς τοὺς ὁποίους ἐδίδετο συνοπτικὴ εἰκὼν τῆς μέχρι τοῦδε δραστηριότητος 24 Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν εἰς τὸν τομέα συλλογῆς καὶ δημοσιεύσεως στοιχείων ἀναφερομένων εἰς τὸν κλάδον τῆς Βιομηχανίας καὶ Ὀρυχείων, ἐν αἷς καὶ τῆς Ἑλλάδος.

Τὸ προαναφερθὲν σχέδιον συστάσεων διαιρούμενον εἰς τρία τμήματα περιελάμβανε τὰ ἑξῆς κεφάλαια :

- Τμήμα 1ον α) Σκοπὸς τῶν διενεργουμένων ἐρευνῶν
 β) Ἐκτασις καὶ συχνότης αὐτῶν
 γ) Συλλεγόμενα δι' αὐτῶν στοιχεῖα
 δ) Χρησιμοποιοῦμεναι μονάδες

- Τμήμα 2ον α) Πίναξ στοιχείων συγκεντρουμένων παρὰ Χωρῶν μὲ ἀνεπτυγμένον σύστημα βιομηχανικῶν στατιστικῶν.
 β) Πίναξ στοιχείων συγκεντρουμένων παρὰ Χωρῶν εὐρισκομένων εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀναπτύξεως τοῦ συστήματος βιομηχανικῶν στατιστικῶν.

- Τμήμα 3ον Ὅρισμοὶ περιεχομένων τῶν πρὸς συλλογὴν καὶ δημοσίευσιν στοιχείων.

Κατὰ τὴν πρόοδον τῶν συζητήσεων ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ προαναφερθέντος σχεδίου, ἐπηνέχθησαν τροποποιήσεις τινές, βάσει σχετικῶν προτάσεων, ἐφ' ὅσον αὐταὶ ἐτύγχανον τῆς ἐγκρίσεως τῆς πλειοψηφίας τῶν ἀντιπροσώπων, διὰ τὴν κατάρτισιν τοῦ ὀριστικοῦ κειμένου τῶν συστάσεων.

Γενικῶς, κατὰ τὰς ἐργασίας τῆς Ὁμάδος διεπιστώθη ὅτι ἰδιαιτέρα ἔμφασις δέον νὰ ἀποδοθῆ εἰς τὴν τακτικὴν διεξαγωγὴν ἑτησίων στατιστικῶν ἐρευνῶν εἰς τὴν βιομηχανίαν - βιοτεχνίαν, τὰ Ὀρυχεῖα - Μεταλλεῖα - Λατομεῖα, ὡς καὶ τὸν Ἡλεκτρισμὸν, πέραν τῆς κατ' ἀραιότερα χρονικὰ διαστήματα (5 ἕως 10 ἐτῶν) διεξαγωγῆς ἐρευνῶν ὑπὸ τύπον γενικῶν ἀπογραφῶν καὶ τῶν κατὰ βραχύτερα χρονικὰ διαστήματα (τρίμηνον, μῆνα), διεξαγωγῆν ἐρευνῶν πρὸς παρακολούθησιν τῶν βραχυχρονίων ἐξελίξεων τῶν κλάδων αὐτῶν, ὑπὸ τύπον δεικτῶν ὄγκου παραγωγῆς κτλ. Ἐτονίσθη δηλαδὴ, ὅτι δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀποτελοῦν πλέον αἱ ἀνὰ 5ετίαν ἢ 10ετίαν διεξαγόμεναι γενικαὶ ἀπογραφαὶ τὴν πηγὴν στοιχείων περὶ τῆς δομῆς καὶ τῆς καταστάσεως τῶν κλάδων τούτων, ἀλλὰ θὰ πρέπει νὰ ἐπιχειρηθῆ συστηματικὴ παρακολούθησις τῆς ἐξελίξεως αὐτῶν δι' ἑτησίων ἐρευνῶν.

Συμφωνήθη περαιτέρω, ὅπως ὡς μονὰς ἀναφορᾶς καὶ δημοσιεύσεως τῶν συγκεντρουμένων στοιχείων χρησιμοποιῆται τὸ «κατάστημα» ἢ ἐφ' ὅσον τοῦτο καθίσταται ἀνέφικτον ἢ «τοπικὴ μονάς», περιλαμβάνει δὲ δραστηριότητος ἀναφερομένης εἰς τὴν ἐξόρυξιν ἢ τὴν παραγωγὴν ἢ τὴν ἐπισκευήν

προϊόντων, ὡς καὶ μὲ τὴν παραγωγὴν καὶ διανομὴν ἠλεκτρισμοῦ, φωταερίου, αἰμοῦ καὶ ὕδατος.

Ἐν συνεχείᾳ συνεζητήθησαν θέματα βελτιώσεως καὶ τακτοποιήσεως τῶν χρησιμοποιομένων κατὰ τὰς ἐρεύνας ὀρισμῶν - περιγραφῶν τῶν συγκεντρωμένων στοιχείων καὶ ἐπιτηθέθησαν βάσει τῶν διατυπωθεισῶν ἀπόψεων αἱ σχετικαὶ βελτιώσεις εἰς τὸ ὑπὸ συζήτησιν σχέδιον.

Ἐγένετο ὁμοίως δεκτόν, ὅπως βασικὴν ἐπίσης ἐπιδιώξιν ἀποτελέσῃ ἡ μείωσις τοῦ ἀπαιτουμένου χρόνου διὰ τὴν συλλογὴν, ἐπεξεργασίαν καὶ δημοσίευσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐτησίων ἐρευνῶν, δεδομένου ὅτι αὐτὰ ἀποτελοῦν πρωταρχικῆς σημασίας ὕλικόν διὰ τὴν κατάρτισιν τῶν προγραμμάτων οἰκονομικῆς ἀναπτύξεως, ὡς καὶ τῶν πινάκων τῶν ἐθνικῶν λογαριασμῶν, καὶ τῶν εἰσροῶν - ἐκροῶν τῆς ἐθνικῆς οἰκονομίας. Παραλλήλως αὐτὰ ἀποτελοῦν χρήσιμον παράγοντα καθοδηγήσεως τῆς δραστηριότητος τῶν ἐπιχειρήσεων, διὰ τὴν ἀσφαλεστέραν καὶ καλλιτέραν προώθησιν τοῦ προγραμματισμοῦ τῶν ἐργασιῶν αὐτῶν.

Κατὰ τὴν ὡς ἄνω συζήτησιν, ὁ καθηγητὴς κ. Μπανταλούκας προέβη ἐπανειλημμένως εἰς διευκρινίσεις ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Χώρα μας ἀκολουθουμένων ἀρχῶν καὶ μεθόδων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν χρησιμοποιουμένων ὀρισμῶν πρὸς κατάρτισιν στατιστικῆς τῆς βιομηχανίας. Ἐπεσήμανεν ἀκόμη, ἰδιαιτέρως, τὰς ἰδιομορφίας τοῦ κλάδου τούτου ἐν Ἑλλάδι, λόγῳ ἰδίως τῆς παρατηρουμένης διασπορᾶς τῆς βιομηχανικῆς παραγωγῆς εἰς μέγαν ἀριθμὸν μεσαίου καὶ μικροῦ μεγέθους μονάδων καὶ τοῦ ἐκ τοῦ φαινομένου τούτου προκύπτοντος βασικοῦ ἐμποδίου διὰ τὴν ἄνετον, λεπτομερῆ καὶ ἔγκαιρον στατιστικὴν παρακολούθησιν τῆς δραστηριότητός των. Προσέθεσε δὲ ἐν συνεχείᾳ, ὅτι ἐκ τοῦ αὐτοῦ λόγου ἀνακύπτει θέμα ἀνανεώσεως καὶ συνεχοῦς ἐνημερώσεως τοῦ μητρώου - πλαισίου τοῦ ἐρευνωμένου πληθυσμοῦ τῶν καταστημάτων (ὡς καὶ τῶν ἐπιχειρήσεων), τὸ ὅποιον δημιουργεῖ, λόγῳ τῆς μεγάλης σχετικῶς κινητικότητος τῶν μικρῶν ἰδίως καταστημάτων, ἀνάγκην διενεργείας γενικῶν ἀπογραφῶν, μὲ κύριον ἀντικείμενον τὴν κατάρτισιν πλαισίου δυναμένου νὰ στρωματοποιηθῇ καταλλήλως πρὸς λήψιν ἐνὸς δείγματος καταστημάτων, ἐκ τῆς ἐρεύνης τοῦ ὁποίου θὰ προκύψουν στατιστικῶς ἀξιόπιστοι ἐκτιμήσεις, μὲ τὸ δυνατὸν χαμηλότερον κόστος ἐρεύνης καὶ ταυτοχρόνως μὲ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν ταχύτεραν ἐμφάνισιν τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν.

Ἐν τέλει, ὁ ἐκπρόσωπος τῆς Ἑλλάδος περιέγραψε τὸ ἀκολουθούμενον σύστημα τῶν μηνιαίων καὶ τριμηνιαίων ἐρευνῶν παρ' ἡμῖν καὶ διετύπωσε τὴν ἄποψιν, ὅτι ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας δὲν καθίσταται δυνατὴ ἡ συγκεντρωσις στοιχείων ἐπὶ τοῦ οἰκονομικοῦ ἀποτελέσματος τῆς δραστηριότητος τῶν καταστημάτων διὰ χρονικὰ διαστήματα βραχύτερα τοῦ ἔτους (καὶ δὴ μηνιαία). Τοῦτο δὲ πρωτίστως, διότι ἡ λογιστικὴ παρακολούθησις τῶν στοιχείων αὐτῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐρείδεται ἡ λήψις τῶν στατιστικῶν μεγεθῶν, δὲν παρέχει εὐχερείας τοιαύτης ἐκτάσεως, δοθέντος ὅτι αἱ ἐπιχειρήσεις τοῦ μεσαίου καὶ ἰδίᾳ μικροῦ μεγέθους δὲν δύνανται εἰσέτι νὰ παράσχουν στοιχεῖα εἰς ἱκανοποιητικὸν βαθμὸν ἀναλύσεως ἀκόμη καὶ διὰ ἐτησίαν χρήσιν.

3. Συμπεράσματα και προτάσεις

Κατὰ τὴν παρακολούθησιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ὁμάδος, πέραν τῶν κατὰ κύριον λόγον συζητηθέντων θεμάτων καὶ τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν ἀπόψεων ἐπ' αὐτῶν, ἀπεκομίσθησαν χρήσιμοι πληροφοριαὶ ἐπὶ τῶν μεθόδων ἐργασίας τῶν Στατιστικῶν Ὑπηρεσιῶν τῶν λοιπῶν Εὐρωπαϊκῶν Χωρῶν. Σχετικῶς διεπιστώθη, ὅτι τινὰ ἐκ τῶν ἰσχυόντων εἰς ἄλλας χώρας δύνανται ὑπὸ ὠρισμένας προϋποθέσεις νὰ ἐφαρμοσθοῦν καὶ παρ' ἡμῖν, μὲ βεβαίαν βελτίωσιν τῆς ἐργασίας συλλογῆς καὶ ἐμφανίσεως στατιστικῶν στοιχείων διὰ τοὺς κλάδους τῆς Βιομηχανίας - Βιοτεχνίας, Ὀρυχείων - Λατομείων καὶ Ἡλεκτρισμοῦ - Φωταερίου.

Βασικὴ ὁμως προϋπόθεσις θεωρεῖται ἡ βελτίωσις τῆς ἀνταποκρίσεως τοῦ κοινοῦ πρὸς τὴν διενεργοῦσαν τὰς ἐρεῦνας ἐπὶ τῶν κλάδων αὐτῶν Ἐθνικὴν Στατιστικὴν Ὑπηρεσίαν τῆς Ἑλλάδος, ἣτις παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν καὶ παρὰ τὰς παρ' αὐτῆς καταβαλλομένας ἐπὶ δεκαετίαν ἐντόνους προσπάθειάς, ἐξακολουθεῖ νὰ παραμένῃ εἰς ἐπίπεδον μὴ ἱκανοποιητικόν. Τοῦτο ἀσφαλῶς ἐπιδρᾷ ἄφ' ἑνὸς εἰς τὴν καθυστέρησιν τῆς καταρτίσεως τῶν ἀποτελεσμάτων καὶ ἄφ' ἑτέρου εἰς τὴν καταβολὴν μεγαλυτέρας προσπάθειας διὰ τὴν συλλογὴν παρεμφερῶν στοιχείων, συγκεντρουμένων παρὰ Στατιστικῶν Ὑπηρεσιῶν ἄλλων χωρῶν.

Ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας διατάξεως εἰδικώτερον διαπιστοῦται, ὅτι ἡ Χώρα μας διὰ τῶν διενεργουμένων παρὰ τῆς Ἐθνικῆς Στατιστικῆς Ὑπηρεσίας τῆς Ἑλλάδος ἐτησίων ἐρευνῶν.

- 1) Ὀρυχείων - Λατομείων
- 2) Βιομηχανίας - Βιοτεχνίας καὶ
- 3) Ἡλεκτρισμοῦ - Φωταερίου,

αἵτινες διενεργοῦνται τακτικῶς ἀπὸ τοῦ ἔτους 1958 καὶ ἐντεῦθεν, καλύπτει λίαν ἐπαρκῶς τὰς γενικὰς συστάσεις καὶ χρησιμοποιοεῖ ὀρισμούς καὶ μεθόδους σχεδὸν ἀπολύτως εὐθυγραμμισμένους πρὸς τὰς ἐγκριθείσας κατὰ τὰς συζητήσεις τῆς Ὁμάδος.

Προτείνεται πάντως, ἡ σταδιακὴ καὶ κατὰ τὸ δυνατόν ταχύτερα ὁλοκλήρωσις τῆς εὐθυγραμμίσεως τῶν ὑφισταμένων μικρῶν ἀποκλίσεων ἐκ τῶν συστάσεων αὐτῶν, ὑπὸ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι τυχὸν μεταβολαὶ εἰς τινα σημεία τοῦ προγράμματος δὲν θὰ ἐπιδράσουν δυσμενῶς, οὔτε εἰς τὴν δυνατότητα διαχρονικῆς συγκρίσεως τῶν συλλεγομένων πληροφοριῶν, οὔτε εἰς τὴν συντόμευσιν τοῦ χρόνου δημοσιεύσεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐρευνῶν αὐτῶν. Διὰ τὴν πλήρη, ἐν πάσῃ περιπτώσει, προσαρμογὴν τοῦ οἰκείου προγράμματος ἀπαιτεῖται ἄφ' ἑνὸς μὲν ἡ κατάρτισις νέου πλαισίου τοῦ ἐρευνητέου πληθυσμοῦ τῶν καταστημάτων, δυναμένου νὰ προέλθῃ μόνον διὰ γενικῆς ἀπογραφῆς, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἡ βελτίωσις καὶ ἐπέκτασις τῆς διαδικασίας ἐνημερώσεως τοῦ τηρουμένου ὑπὸ τῆς Ὑπηρεσίας «μητρώου καταστημάτων» πρὸς ἀποφυγὴν ἀπαξιώσεως τοῦ πλαισίου ἐξ ἀπόψεως καλύψεως, μὲ συνέπειαν τὴν ἔλλειπῆ ἀπαικόνισιν τῆς καταστάσεως τῶν κλάδων τούτων διὰ τῶν ἐτησίων καὶ τῶν πλέον βραχυχρονίων ἐρευνῶν (τριμηνιαίων - μηνιαίων).